

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/79/2019
Identifikačné číslo spisu:	8315010289
Dátum vydania rozhodnutia:	25.08.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Šišková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:8315010289.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Aleny Šiškovej a sudkýň JUDr. Dany Wänkeovej a JUDr. Martiny Zeleňakovej, v trestnej veci obvineného M. E. pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 25. augusta 2020 v Bratislave, o dovolaní obvineného M. E. proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 12. októbra 2016, sp. zn. 5To/29/2016, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného M. E. odmieta.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Humenné (ďalej tiež „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) z 29. júna 2016, sp. zn. 2T/91/2015, bol obvinený M. E. (ďalej tiež „obvinený“ alebo „dovolateľ“) uznaný vinným zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 139 písm. e) Trestného zákona a prečinu neoprávneného vyrobenia a použitia platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

1. dňa 13. 6. 2014 v čase okolo 15.00 hod pri futbalovom štadióne na ul. R. v I. pri parkovisku smerom k veľkej železničnej stanici pod stromom na trávnom poraste pristúpil k M. I., nar. XXXX, ktorá v tom čase sedela na zemi a rukami chytil kabelku, ktorú mala prevesenú cez rameno a držala ju rukami v oblasti brucha a začal jej ju trhať smerom k sebe, pričom M. I. taktiež rukami chytila svoju kabelku a začala ju ťahať k sebe, no pri viacnásobnom ťahaní sa roztrhla kovová spona na kabelke a nakoniec ju vytrhol a z miesta odišiel preč, kde z kabelky vybral peňaženku, z ktorej vybral finančnú hotovosť vo výške 100,- eur a následne kabelku odhodil na betónový múr futbalového štadióna a z miesta odišiel na neznáme miesto, čím spôsobil poškodenie M. I., trvale bytom U. XX/XX, C. G. R., okres I. škodu vo výške najmenej 100,-eur,

2. po vzájomnej dohode s M. A. dňa 14. 6. 2014 v poobedňajších hodinách najprv z pohodenej kabelky M. I. z I. na ul. R. v I. odcudzili platobnú kartu O. K. a následne bez jej súhlasu a vedomia z bankomatu O. K. v nákupnom stredisku E. na ul. V. XX v I. túto jej platobnú kartu použili a vykonali neoprávnený výber finančných prostriedkov v sume 20,- eur, ktoré si následne rovnakým dielom, po 10,- eur rozdelili

a minuli pre vlastnú potrebu, čím takto M. I. spôsobili škodu vo výške 20,- eur.

Za to okresný súd uložil obvinenému M. E. podľa § 188 ods. 2 Trestného zákona, za použitia § 37 písm. m) a písm. h) Trestného zákona, § 41 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 4 Trestného zákona, úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 9 rokov a 4 mesiace, pre výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom strázenia.

Proti tomuto rozsudku okresného súdu podal obvinený odvolanie, ktoré Krajský súd v Prešove (ďalej tiež „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením z 12. októbra 2016, sp. zn. 5To/29/2016 podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Proti naposledy označenému uzneseniu krajského súdu podal obvinený M. E. vo svoj prospech, prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. Alexandra Krajňáka, advokáta so sídlom v Bratislave, Drieňová 34, dovolanie, a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku.

V podanom dovolaní vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu vyplývajúcejmu z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinený namietal, že vyšetrovateľ v prípravnom konaní vyšetrovaný skutok nesprávne právne posúdil ako lúpež len podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona a nie aj podľa ods. 2 uvedeného ustanovenia za použitia § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona, hoci z obsahu spisu bolo vyšetrovateľovi známe, že v osobe poškodenej išlo o chránenú osobu, pričom vyšetrovateľ takto postupoval podľa názoru dovolateľa, z osobitného motívu, čím zásadným spôsobom porušil jeho právo na obhajobu. Osobitný motív takéhoto postupu vyšetrovateľa videl dovolateľ v tom, že pri správnej právnej kvalifikácii stíhaného skutku aj podľa § 188 ods. 2 Trestného zákona, za ktorý je možné uložiť trest odňatia slobody vo výmere od 7 do 12 rokov, za situácie, že skutku sa dopustil v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia, pričom zvyšok nevykonaného trestu predstavoval 13 mesiacov a 12 dní, by v jeho prípade pri zvážení prítiažujúcich okolností išlo s ohľadom na hroziaci vysoký trest odňatia slobody o povinnú obhajobu. Odvolávajúc sa v tejto súvislosti na „Judikát“ trestnoprávneho kolégia Krajského súdu v Žiline obvinený namietal, že takýmto postupom vyšetrovateľa došlo k jeho znevýhodneniu a ukráteniu v jeho práve na obhajobu. V podanom dovolaní obvinený ďalej namietal, že v minulosti sa už trestného činu lúpeže dvakrát dopustil, a preto mu v prejednávanej veci hrozilo uplatnenie zásady „3x a dost“ podľa § 47 Trestného zákona, použitie asperačnej zásady podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona a ustanovení o recidíve podľa § 38 ods. 5 Trestného zákona, ktorých uplatnenie by znamenalo v jeho prípade hrozbu uloženia trestu odňatia slobody, ktorého dolná hranica prevyšuje najmenej 10 rokov, a keďže za tejto situácie mu nebol ustanovený obhajca v zmysle § 37 ods. 1 písm. c) Trestného zákona bolo podľa názoru dovolateľa, zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu. Z vyššie uvedených dôvodov všetky procesné úkony, ktoré boli vykonané po vznesení obvinenia voči obvinenému do okamihu ustanovenia obhajcu, trpia podľa názoru dovolateľa, závažnou vadou, pretože boli vykonané bez prítomnosti obhajcu, čím bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku obvinený namietal, že jeho konanie popísané v skutkovej vete rozsudku okresného súdu malo byť podľa jeho názoru, správne právne posúdené ako jeden skutok, teda ako trestná činnosť spáchaná v jednočinnom súbehu, nie ako skutky dva. Na podporu svojej argumentácie poukázal obvinený v tejto súvislosti na rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod číslom 34/2007. Chybné posúdenie jeho konania ako viacčinného súbehu malo, podľa názoru dovolateľa, za následok nesprávne použitie § 41 ods. 2 Trestného zákona pri ukladaní trestu.

V podstate na základe vyššie uvedených skutočností obvinený navrhol, aby dovolací súd vychádzajúc z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku vyslovil porušenie zákona v ustanoveniach § 2 ods. 9 Trestného poriadku, § 321 ods. 3 Trestného poriadku, § 8 ods. 1 Trestného zákona a § 41 ods. 2 Trestného zákona v neprospech obvineného a zrušil uznesenie krajského súdu, rozsudok okresného súdu a všetky rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce a podľa §

388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal okresnému súdu, aby dotknutú vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Humenné (ďalej tiež „prokurátor“). Vo svojom vyjadrení k zmene právnej kvalifikácie skutku a jeho posúdeniu aj podľa § 188 ods. 2 Trestného zákona uviedol, že k tejto prísnejšej zmene došlo z iniciatívy prokurátora, nejednalo sa teda o manipuláciu zo strany vyšetrovateľa. K potenciálnej hrozbe uplatnenia zásady „3x a dost“, uviedol, že v prípade dovolateľa neprichádzala do úvahy, keďže pri prvom odsúdení za lúpež nebol obvinenému uložený nepodmienečný trest odňatia slobody. K námietke neustanovenia obhajcu prokurátor konštatoval, že uvedené dôvody boli obvinenému známe už v základnom trestnom konaní, kedy tieto skutočnosti nenamietal, a preto ich nemôže podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku v dovolaní použiť. V podstate na základe vyššie uvedených dôvodov prokurátor navrhol, aby dovolací súd dovolanie obvineného odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, keďže je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania.

Podaním doručeným okresnému súdu 16. decembra 2019 obvinený doplnil svoje dovolanie rozširiac ho o ďalší dovolací dôvod vyplývajúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku namietajúc, že dovolaním napadnuté rozhodnutia tak okresného, ako aj krajského súdu sú založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom. V tejto súvislosti obvinený konajúcemu vyšetrovateľovi vytýkal, že napriek dostatku informácií o páchateľovi stíhaného trestného činu, teda obvinenom, začal 15. júla 2014 iba trestné stíhanie „vo veci“, nevzniesol okamžite so začatím trestného stíhania dovolateľovi obvinenie, namiesto toho vykonával výsluchy ďalších svedkov a až následne toho istého dňa, teda 15. júla 2014 obvinenie dovolateľovi nakoniec vzniesol, pritom nešlo o neodkladné alebo neopakovateľné úkony. Obvinený v doplnení dovolania vyjadril názor, že je neprípustné viesť trestné stíhanie len „vo veci“ za splnenia podmienok podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku, teda so zjavnou a nezameniteľnou znalosťou páchateľa. Podľa názoru dovolateľa, vyšetrovateľovi nič nebránilo, aby výsluchy svedkov z 15. júla 2014 vykonal až po vznesení obvinenia zákonným spôsobom, pritom nezákonnosť spočívajúca v začatí trestného stíhania len „vo veci“ sa preniesla aj na dôkazy získané v prípravnom konaní v období od 15. júla 2014 do 14. apríla 2015, kedy si obvinený prevzal uznesenie o vznesení obvinenia. Na podporu svojich tvrdení dovolateľ poukázal na uznesenie Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2To/13/2015, stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Tpj 63/2009 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5To/14/2009. V doplnení dovolania obvinený zároveň polemizoval s dôvodmi, na podklade ktorých Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol jeho skoršie dovolanie (uznesením z 12. októbra 2017, sp. zn. 5Tdo/48/2017) a podľa ktorého namietané výsluchy svedkov nebolo potrebné opakovať, pretože dotknutí svedkovia boli vypočutí na hlavnom pojednávaní 12. augusta 2015. Obvinený v tejto súvislosti poukázal na fakt, že spomínaní svedkovia na uvedenom hlavnom pojednávaní svoje výpovede zmenili v prospech obvineného, a preto ich okresný súd vyhodnotil ako účelové a nariadil čítanie zápisníc o ich výsluchoch z prípravného konania, ktoré ale podľa názoru dovolateľa, s ohľadom na vyššie uvedené, neboli vykonané v súlade so zákonom.

Podané dovolanie obvinený doplnil aj po druhýkrát, a to sám podaním doručeným Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky 23. decembra 2019, ako aj prostredníctvom svojho obhajcu, podaním doručeným okresnému súdu 19. decembra 2019, v ktorom dovolacie dôvody opierajúce sa o ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku rozšíril o argumentáciu spočívajúcu v tom, že pokiaľ sa mal trestného činu dopustiť na chránenej osobe, teda osobe vyššieho veku [§ 127 ods. 3 Trestného zákona v spojení s § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona], súvislosť s vekom poškodenej predstavujúca podmienku aplikácie naposledy spomínaných ustanovení a vyplývajúca z ustanovenia § 139 ods. 2 Trestného zákona, mala byť obsiahnutá priamo v skutkovej vete rozsudku okresného súdu, k čomu však v prejednávanej veci nedošlo.

V oboch vyššie uvedených doplneniach dovolania obvinený zotrval na svojich záverečných návrhoch vyjadrených už v podanom dovolaní.

K doplneniam dovolania obvineného sa prokurátor Okresnej prokuratúry Humenné nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní posúdil naplnenie procesných podmienok pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) a na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku). Zistil ďalej, že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku), a že obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Najvyšší súd Slovenskej republiky však zároveň dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku [§ 382 písm. c) Trestného poriadku].

V prvom rade sa žiada uviesť, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným a záväzným rozhodnutiam súdov predstavuje výrazný zásah do právnej istoty a stability právnych vzťahov v právnom štáte. Aj z uvedeného dôvodu je dovolanie určené k náprave najzásadnejších a zákonom taxatívne vymedzených procesných a hmotnoprávných väd, ktoré by svojimi dôsledkami mohli zásadne ovplyvniť trestné konanie, respektíve jeho procesný výsledok. Dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa [primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod číslom 57/2007].

Jednotlivé dovolacie dôvody [§ 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku], ktoré môže dovolateľ uplatňovať, sú vymedzené taxatívne a podstatne užšie ako dôvody zakotvené v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní, aby sa príliš širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nenarušovala právna istota. Dovolanie teda nezakladá ďalšiu riadnu opravnú inšanciu a nepredstavuje „ďalšie odvolanie“. (Primerane napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tdo/67/2018, 4Tdo/17/2019, 4Tdo/23/2019, 5Tdo/85/2017, 5Tdo/7/2020).

Navyše v prejednávanej veci obvinený podal v poradí už druhé dovolanie, v ktorom popri nových, doposiaľ neuplatnených argumentoch opakuje aj námietky prednesené v skôr podanom dovolaní. V tomto smere sa žiada uviesť, že aj pri rešpektovaní zjednocujúceho stanoviska Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PLz. ÚS 3/2014 z 22. októbra 2014, bolo by v rozpore s ustanovením § 392 ods. 2 Trestného poriadku v spojení s ustanoveniami § 2 ods. 8 Trestného poriadku a § 9 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku per analogiam a doktrínou právneho štátu vyjadrenou v Článku 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ak by najvyšší súd opätovne preskúmaval validitu námietok, ktoré už raz boli v dovolacom konaní preskúmané (res iudicata). Teda pokiaľ dovolací súd už raz právoplatne rozhodol, že určitá vecne uplatnená námietka nezakladá žiaden dovolací dôvod, nie je možné, aby v neskoršom konaní, na podklade neskôr podaného dovolania (tej istej alebo inej oprávnenej osoby podľa § 369 Trestného poriadku), dospel vo vzťahu k tejto námietke k odlišným záverom. Uvedené pritom platí bez ohľadu na to, či dovolací súd vo vzťahu k takto skôr uplatnenej námietke zaujal konkrétne stanovisko alebo nie, keďže vychádzajúc z ustálenej rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky, ale aj Európskeho súdu pre ľudské práva (napríklad rozhodnutia sp. zn. IV. ÚS 115/2003, III. ÚS 209/2004, I. ÚS 110/2007, I. ÚS 241/2007, I. ÚS 114/2008, IV. ÚS 541/2013, I. ÚS 487/2015, III. ÚS 258/2016, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Boicenco proti Moldavsku z 11. júla 2006, Ignatenco proti Moldavsku z 8. februára 2011, Michalko proti Slovensku z 21. decembra 2010), nie je povinnosťou súdu dať odpoveď na všetky nastolené otázky ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie podstatný význam (primerane napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5Tdo/63/2018 z 15. novembra 2018, 4Tdo/42/2019 z 3. septembra 2019).

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu. Je jedným zo základných práv obvineného, ktoré je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a následne aj v § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Porušenie práva na obhajobu je síce dôvodom pre podanie dovolania [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku], avšak zákon (teda Trestný poriadok) pre uplatnenie takéhoto dovolacieho dôvodu predpokladá len zásadné porušenie práva na obhajobu (teda nie každé aj bezvýznamné porušenie tohto práva bez materiálneho dopadu na práva a postavenie obvineného zakladá vyššie označený dovolací dôvod).

Právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 4 Trestného poriadku) - primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 7/2011.

Naplnenie vyššie uvedeného dovolacieho dôvodu, ako to už bolo uvedené, videl obvinený v tom, že pri správnej právnej kvalifikácii stíhaného skutku už v prípravnom konaní aj podľa § 188 ods. 2 Trestného zákona, za ktorý je možné uložiť trest odňatia slobody vo výmere od 7 do 12 rokov, za situácie, že skutku sa dopustil v skúšobnej dobe podmienenečného prepustenia, pričom zvyšok nevykonaného trestu predstavoval 13 mesiacov a 12 dní, by v jeho prípade pri zvážení príťažujúcich okolností išlo s ohľadom na hroziaci vysoký trest odňatia slobody o povinnú obhajobu. Ďalšie dôvody povinnej obhajoby vzhľadom obvinený v tom, že v minulosti sa už trestného činu lúpeže dvakrát dopustil, a preto mu v prejednávanej veci hrozilo uplatnenie zásady „3x a dost“ podľa § 47 Trestného zákona, použitie asperačnej zásady podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona a ustanovení o recidíve podľa § 38 ods. 5 Trestného zákona, ktorých uplatnenie by znamenalo v jeho prípade hrozbu uloženia trestu odňatia slobody, ktorého dolná hranica prevyšuje 10 rokov. Vzhľadom na to, že za tejto situácie mu nebol ustanovený obhajca v zmysle § 37 ods. 1 písm. c) Trestného zákona dospel dovolateľ k záveru, že v prejednávanej veci bolo porušené jeho právo na obhajobu zásadným spôsobom.

Na tomto mieste je potrebné námietkam prokurátora uvedeným v jeho vyjadrení prisvedčiť v tom smere, že podľa § 371 ods. 4, veta prvá, Trestného poriadku dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti.

Z predloženého spisu je nepochybne zrejmé, že dovolateľ v konaní o jeho odvolaní proti rozsudku okresného súdu vyššie uvedené skutočnosti nenamietal, hoci už vtedy mu museli byť známe, preto ich obvinený na preukázanie naplnenia dovolacieho dôvodu plynúceho z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku už zjavne nemôže s ohľadom na citované ustanovenie § 371 ods. 4, veta prvá, Trestného poriadku úspešne použiť.

Napriek uvedenému už len pre úplnosť najvyšší súd dodáva, že naozaj podľa ustálenej súdnej praxe (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 133/2012) analogicky o dôvod povinnej obhajoby pôjde aj v prípade, ak je obvinený trestne stíhaný pre trestný čin, ktorého dolná hranica základnej zákonom stanovenej trestnej sadzby (uvedenej v osobitnej časti Trestného zákona) síce nedosahuje úroveň 10 rokov, avšak po jej úprave podľa ustanovení § 38 ods. 4, ods. 5, ods. 6 Trestného zákona túto úroveň dosiahne.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného sa však žiada uviesť, že pri právnej kvalifikácii konania obvineného už v prípravnom konaní aj podľa § 188 ods. 2 Trestného zákona a zohľadnení prevahy príťažujúcich okolností podľa § 38 ods. 4 Trestného zákona, či použitia odseku 5 uvedeného ustanovenia Trestného zákona (opakované spáchanie zločinu) obvinenému reálne nehrozil trest s dolnou hranicou vo výmere minimálne desať rokov. V prípade aplikácie § 38 ods. 4 Trestného zákona obvinenému hrozil trest odňatia slobody od 8 rokov a 8 mesiacov a v prípade použitia § 38 ods. 5 Trestného zákona od 9 rokov a 6 mesiacov. Napokon dovolateľovi bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 9 rokov a 4 mesiace (teda trest pod hranicou 10 rokov, ktorá je podmienkou pre uvažovanie o povinnej obhajobe) a aj keď v

jeho prípade by nepochybne bolo namieste použitie § 38 ods. 5 Trestného zákona, keďže obvinený sa naozaj opakovane dopustil zločinu, z obsahu spisu, ale aj rozhodnutí oboch súdov (tak okresného ako aj krajského) je zrejmé, že ani orgány činné v trestnom konaní, ale ani spomínané súdy o aplikácii ustanovenia § 38 ods. 5 Trestného zákona ani len neuvažovali.

Pokiaľ obvinený namietal použitie asperačnej (zostrovacej) zásady vyplývajúcej z ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona a jej vplyv na naplnenie podmienok povinnej obhajoby, k tomu je potrebné uviesť, že vyššie citované publikované rozhodnutie síce uvažovalo v tejto súvislosti najmä práve o ustanovení § 41 ods. 2 Trestného zákona, avšak v jeho pôvodnej podobe, kedy jeho znenie obsahovalo úpravu, a to zvýšenie, aj dolnej hranice základnej Trestným zákonom v osobitnej časti stanovenej trestnej sadzby (prikazovalo súdom ukladať trest nad jednu polovicu upravenej trestnej sadzby), avšak jeho nové znenie v dôsledku nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 už úpravu dolnej hranice základnej trestnej sadzby neobsahuje (upravuje zvýšenie „len“ hornej hranice), preto použitie takzvanej asperačnej (zostrovacej) zásady plynúcej z ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona sa dolnej hranice základnej zákonom stanovenej trestnej sadzby nedotýka, čo znamená, že nemôže mať ani vplyv na posúdenie existencie podmienok povinnej obhajoby.

Na posúdenie naplnenia existencie spomínaných podmienok (povinnej obhajoby) nemá taktiež vplyv skutočnosť spočívajúca v tom, že obvinený spáchal trestný čin, za ktorý mu hrozí uloženie nepodmienečného trestu odňatia slobody, v skúšobnej dobe predchádzajúceho podmienečného prepustenia. Zvyšok nevykonaného trestu, keďže ide o trest za iný trestný čin, ktorý nie je predmetom prejednávanej veci, nemá vplyv na výšku dolnej hranice základnej zákonom stanovenej trestnej sadzby, a tým ani na naplnenie podmienok povinnej obhajoby, v prejednávanej veci.

K ďalším námietkam dovolateľa v tomto smere sa žiada uviesť, že obvinenému v prejednávanej veci zásada „3krát a dost“, teda aplikácia ustanovenia § 47 ods. 2 Trestného zákona ani teoreticky nehrozila, pretože aj keď sa obvinený v prejednávanej veci naozaj dopustil trestného činu lúpeže tretíkrát, podmienkou aplikácie už spomínaného ustanovenia (§ 47 ods. 2 Trestného zákona) je skutočnosť, že v predchádzajúcich dvoch prípadoch bol obvinený dvakrát potrestaný nepodmienečným trestom odňatia slobody, čo nie je prípad prejednávanej veci, pretože v prvom prípade bol obvinenému uložený podmienečný trest odňatia slobody, navyše ide o odsúdenie zahladené, pritom podľa § 128 ods. 7 Trestného zákona odsúdený sa nepovažuje za potrestanú osobu, pokiaľ bol uložený trest zahladený.

Obvinený teda zjavne vyššie uvedenými námietkami dovolací dôvod vyplývajúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenaplnil.

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku sa vzťahuje k najdôležitejšej fáze trestného konania, k dokazovaniu. Týka sa predovšetkým vykonávania dôkazov súdom, ale zahŕňa aj predchádzajúce dve štádiá, teda vyhľadávanie a zabezpečovanie, lebo dôkazy zadovážené v rozpore so zákonom, eventuálne získané nezákonným donútením alebo hrozbou, nie sú v trestnom konaní použiteľné a hodnotiteľné. V rámci uvedeného dovolacieho dôvodu sa preto skúma predovšetkým postup orgánov činných v trestnom konaní a súdu pri získavaní a vykonávaní tých dôkazov, ktoré slúžili ako podklad pre rozhodnutie vo veci.

Pokiaľ ide o porušenie zákona vo vzťahu k vyhľadávaniu, zabezpečovaniu a vykonávaniu dôkazov, v tejto súvislosti najvyšší súd už stabilne v rámci svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že také porušenie by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku. Z toho potom logicky vyplýva, že v rámci neho možno úspešne uplatňovať aj nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov, ale len vtedy, ak mal, respektíve má negatívny

materiálny dopad na práva obvineného.

Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku. Aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solely or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom (primerane rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva napríklad Mariana Marinescu proti Rumunsku z 2. februára 2010, Emen proti Turecku z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší proti Holandsku, Visser proti Holandsku zo 14. februára 2002, Al - Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu z 15. decembra 2011 a ďalšie, rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo/26/2017 z 11. júla 2017, 3Tdo/39/2019 z 23. októbra 2019, 4Tdo/88/2015 z 30. mája 2018).

Obvinený videl naplnenie vyššie uvedeného dovolacieho dôvodu [podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku], ako to už bolo vyššie uvedené, najmä v tom, že vyšetrovateľ 15. júla 2014 iba začal trestné stíhanie „vo veci“, bez toho, aby okamžite vzniesol so začatím trestného stíhania dovolateľovi aj obvinenie, hoci mu totožnosť páchatela stíhaného trestného činu bola už vtedy nepochybne zrejmá, vykonal výsluchy ďalších svedkov pred vznesením obvinenia a až následne toho istého dňa, teda 15. júla 2014 obvinenie dovolateľovi nakoniec vzniesol, pritom nešlo o neodkladné alebo neopakovateľné úkony. V tejto súvislosti obvinený zároveň polemizoval s dôvodmi, na podklade ktorých najvyšší súd odmietol jeho skoršie dovolanie uznesením z 12. októbra 2017, sp. zn. 5Tdo/48/2017, a podľa ktorého namiatané výsluchy svedkov nebolo potrebné opakovať, pretože dotknutí svedkovia boli vypočutí na hlavnom pojednávaní 12. augusta 2015, namietajúc, že spomínaní svedkovia na uvedenom hlavnom pojednávaní svoje výpovede zmenili v prospech obvineného, a preto ich okresný súd vyhodnotil ako účelové a nariadil čítanie zápisníc o ich výsluchu z prípravného konania, ktoré ale, podľa názoru dovolateľa, neboli vykonané v súlade so zákonom.

Skutočnosť, že po vznesení obvinenia neboli zopakované výsluchy svedkov vykonané pred týmto úkonom, že dotknutí svedkovia svoje výpovede na hlavnom pojednávaní zmenili, a že spolu so začatím trestného stíhania nebolo zároveň dovolateľovi vznesené obvinenie, obvinený namietal aj v pôvodnom dovolaní, o ktorom najvyšší súd už rozhodol vyššie uvedeným uznesením, aj keď tieto námietky podradil pod iný dovolací dôvod, a to dôvod plynúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Najvyšší súd na tieto námietky v uznesení z 12. októbra 2017, sp. zn. 5Tdo/48/2017, ktorým pôvodné dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol, reagoval a dospel k záveru, že obvineným označený dovolací dôvod plynúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku naplnený nie je. Aj keď najvyšší súd v dotknutom uznesení výslovne neuviedol, že spomínané námietky obvineného nenapĺňajú ani iný dovolací dôvod, uvedené nepochybne plynú zo skutočnosti, že najvyšší súd dovolanie obvineného odmietol, pritom úlohou dovolateľa zastúpeného obhajcom v dovolacom konaní je vecne vyšpecifikovať chyby, ktoré dovolateľ vytýka napadnutému rozhodnutiu alebo jemu predchádzajúcemu konaniu, avšak ich podradenie pod príslušný dovolací dôvod plynúci z ustanovenia § 371 ods. 1 Trestného poriadku je vecou dovolacieho súdu (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 120/2012).

Vzhľadom na to, že najvyšší súd už raz právoplatne rozhodol, že vyššie uvedené vecne uplatnené námietky nezakladajú žiaden dovolací dôvod, nie je možné, aby v tomto neskoršom konaní, na podklade neskôr podaného dovolania, z už vyššie uvedených dôvodov, dospel vo vzťahu k týmto námietkam k odlišným záverom.

Napriek tomu nad rámec uvedeného už len pre úplnosť najvyšší súd dodáva, že nepochybne podľa ustálenej súdnej praxe (rozhodnutie publikované v Zbierke pod číslom 19/2016), a to aj s ohľadom na rozhodnutia, na ktoré obvinený poukázal, v závislosti ale od konkrétnych podmienok prejednávaneho prípadu, „otáľanie“ orgánov činných v trestnom konaní so vznesením obvinenia za situácie, že je páchatel stíhanej trestnej činnosti nepochybne známy, v snahe uľahčiť si vyšetrovanie neumožniac

prítom obvinenému výkon jeho práva na obhajobu by mohlo mať za následok porušenie práva na obhajobu. V prejednávanej veci však bolo obvinenie dovolateľovi vznesené v ten istý deň, ako bolo začaté trestné konanie „vo veci“, pričom nič nenasvedčuje tomu, že by dotknuté orgány takto postupovali (so začatím trestného stíhania nebolo hneď vznesené obvinenie) v snahe uľahčiť si vyšetrovanie neumožniac obvinenému výkon jeho práva na obhajobu, preto nebolo možné dospieť k záveru, že by orgány činné v trestnom konaní so vznesením obvinenia „otáľali“, či vyčkávali.

Z ustanovení § 34 ods. 1 Trestného poriadku a § 213 ods. 1 Trestného poriadku upravujúcich práva obvineného okrem iného aj právo vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam kladeným mu za vinu a k dôkazom o nich a právo byť prítomný či už osobne alebo prostredníctvom obhajcu na jednotlivých úkonoch trestného konania však nijakým spôsobom nie je možné vyvodiť záver, že by výsluchy svedkov, ak k nim došlo po začatí trestného stíhania (tzv. vo veci), ale pred vznesením obvinenia, t. j. v dobe, v ktorej obvinený nemohol realizovať svoje právo na obhajobu (lebo formálne ešte neexistovalo), majú len z tohto dôvodu charakter nezákonného dôkazu (dôkazu získaného nezákonným spôsobom) - primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 30/2010.

V prejednávanej veci boli na hlavnom pojednávaní kontradiktórnym spôsobom (teda za aktívnej účasti strán v konaní) vypočutí všetci dostupní svedkovia (poškodená M. I. zomrela a pôvodne spoluobvinený M. A. bol v tom čase pre súd nekontaktný - bol vydaný príkaz na jeho zatknutie), o výpovede ktorých okresný súd oprel svoje rozhodnutie. Obvinený a obhajca mali možnosť týmto svedkom klásť otázky (čo obhajca obvineného aj využil), a to aj vo vzťahu k obsahu ich výpovedí učinенých v prípravnom konaní, ako aj dôvodom, prečo inak vypovedali a prečo neskôr svoje výpovede zmenili, prítom pre zachovanie práva na kontradiktórne konanie a tým práva na spravodlivý proces plynúceho z článku 6 ods. 1 písm. d) Dohovoru postačuje, ak je výsluch svedka vykonaný v prítomnosti obvineného, respektíve jeho obhajcu, aspoň raz v priebehu celého trestného konania, a to aj v konaní pred súdom, čím sa vystavuje tento dôkaz kritickej preverke, (primerane už spomínané rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 30/2010), navyše obvinený a ani jeho obhajca pri preštudovaní spisu po skončení vyšetrovania v prípravnom konaní v prejednávanej veci o zopakovanie výsluchov svedkov vykonaných v ich neprítomnosti nepožiadali, čím dali nepochybne najavo, že kritickú preverku týchto dôkazov si ponechávajú na konanie pred súdom. Preto skutočnosť, že svedkovia na hlavnom pojednávaní svoju výpoveď v prospech obvineného zmenili, avšak okresný súd ich zmenenej výpovedi neuveril, a preto vychádzal z ich pôvodných tvrdení, nezákonnosť jeho postupu nespôsobuje. Navyše výpovede dotknutých svedkov z prípravného konania tým, že boli na hlavnom pojednávaní za účelom odstraňovania rozporov prečítané, stali sa súčasťou ich výpovedí učinенých na hlavnom pojednávaní (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované pod číslom 53/2009).

Obvinený svojou argumentáciou obsiahnutou v podanom dovolaní teda zjavne dovolací dôvod vyplývajúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku nenaplnil.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie situácia spočívajúca v tom, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu (primerane napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Tdo/29/2018, 2Tdo/26/2019, 5Tdo/48/2018).

V rámci posudzovania existencie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolací súd teda hodnotí zistený skutkový stav vyjadrený v takzvanej skutkovej vete v rámci konania o

dovolání, len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku pripúšťa iba právne námietky vo vzťahu k zistenému skutkovému stavu súdmi nižších stupňov. Správnosť a úplnosť skutkového stavu zisteného súdmi v pôvodnom konaní, ako to už bolo uvedené, dovolací súd však nesmie skúmať a meniť.

Naplnenie vyššie uvedeného dovolacieho dôvodu videl obvinený, ako to už bolo vyššie uvedené, v prvom rade v tom, že jeho konanie popísané v skutkovej vete rozsudku okresného súdu malo byť, podľa jeho názoru, správne právne posúdené ako jeden skutok, teda ako trestná činnosť spáchaná v jednočinnom súbehu, nie ako skutky dva.

Na tomto mieste sa žiada uviesť, že aj keď obvinený v pôvodnom dovolaní, o ktorom najvyšší súd už rozhodol spomínaným uznesením z 12. októbra 2017, sp. zn. 5Tdo/48/2017 výslovne otázku súbehu trestných činov, z ktorých bol uznaný vinným, nenapádal, namietal správnosť použitia asperačnej (zostrovacej) zásady. Pri posúdení správnosti aplikácie namietanej zásady sa však najvyšší súd rozhodujúci o pôvodnom dovolaní obvineného zaoberal aj súbehom trestných činov, zo spáchania ktorých bol obvinený uznaný vinným, ako predpokladu aplikácie namietanej asperačnej (zostrovacej) zásady podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona a konštatoval, že obvinený sa spomínanej trestnej činnosti dopustil dvoma skutkami.

Opätovne je teda potrebné skonštatovať, že aj o tejto dovolacej námietke už najvyšší súd právoplatne rozhodol, a preto nie je možné, aby v tomto neskoršom konaní, na podklade neskôr podaného dovolania, z už vyššie uvedených dôvodov, dospel vo vzťahu k tejto námietke k odlišným záverom.

Napriek tomu nad rámec uvedeného len pre úplnosť najvyšší súd dodáva, že z takzvanej skutkovej vety v úvode označeného rozsudku okresného súdu plynie, že obvinený sa tam popísaného konania právne posúdeného ako dva trestné činy dopustil dvoma skutkami v dvoch rôznych dňoch (13. a 14. júna 2014). Z popisu spomínaných skutkov jednoznačne plynie, že obvinený svoje konanie právne posúdené ako zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona, ktorého sa dopustil 13. júna 2014 aj nepochybne ukončil tým, že kabelku poškodenú zahodil, čím dal najavo, že nemal úmysel v tejto či obdobnej trestnej činnosti pokračovať a až následne na druhý deň, teda 14. júna 2014, po dohode s ďalším spoluobvineným sa dopustil druhého skutku právne posúdeného ako prečin neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, pričom na tomto závere nič nemení skutočnosť, že oba skutky sa okrajovo týkali tej istej kabelky (obvinený, ako to už bolo vyššie uvedené, kabelku v prvý vyššie uvedený deň zahodil).

K námietke nedostatočného vymedzenia skutku v takzvanej skutkovej vete vyššie označeného rozsudku okresného súdu týkajúcej sa nepojatia súvislosti, že trestný čin lúpeže bol spáchaný v súvislosti s vekom poškodenej ako chránenej osoby vyššieho veku, do skutkovej vety dotknutého rozsudku sa žiada v prvom rade uviesť, že aj keď ani túto námietku obvinený výslovne v pôvodnom dovolaní, o ktorom najvyšší súd už rozhodol, neuviedol, namietal právnu kvalifikáciu skutku uvedeného pod bodom 1) rozsudku súdu prvého stupňa vyjadriac názor, že predmetný skutok nemal byť právne kvalifikovaný ako zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona, ale ako trestný čin krádeže.

Najvyšší súd vo svojom už opakovane spomínanom uznesení z 12. októbra 2017, sp. zn. 5Tdo/48/2017, ktorým pôvodné dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol po posúdení, či oboma súdmi nižšieho stupňa (tak okresným, ako aj krajským súdom) ustálený skutok uvedený v rozsudku okresného súdu pod bodom 1) bol správne právne kvalifikovaný, konštatoval, že obvinený sa v prejednávanej veci preťahoval o kabelku s poškodenou, cudzej veci sa teda zmocnil násilím, preto súdy nižšieho stupňa jeho konanie správne právne kvalifikovali ako zločin lúpeže, poškodená mala v čase spáchania skutku 62 rokov, t.j. patrila medzi chránené osoby a ako už konštatoval odvolací súd (strana 7 uznesenia krajského súdu), z fotografie poškodenej možno usudzovať na osobu vyššieho veku, pričom obvinený vzhľadom na jej vek mohol dôvodne predpokladať, že jej obrana môže byť málo

účinná.

Preto je potrebné skonštatovať, že najvyšší súd už raz právoplatne rozhodol, že aj skutok uvedený pod bodom 1) rozsudku súdu prvého stupňa je správne právne kvalifikovaný ako zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona spáchaný na chránenej osobe, a to osobe vyššieho veku [§ 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona], preto nie je možné, aby v tomto neskoršom konaní, na podklade neskôr podaného dovolania, z už vyššie uvedených dôvodov, dospel vo vzťahu k tejto námietke k odlišným záverom.

Obvinený teda svojimi námietkami obsiahnutými v ním podanom dovolaní zjavne nenaplnil ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Napriek tomu už len pre úplnosť najvyšší súd dodáva, že vychádzajúc z vyššie uvedeného a odôvodnenia uznesenia krajského súdu (strana 7) súdy nižšieho stupňa (najmä súd odvolací) zrozumiteľným spôsobom vysvetlili, prečo obvinenému muselo byť zrejmé, že ide o chránenú osobu, teda osobu vyššieho veku (lebo táto skutočnosť bola na prvý pohľad zrejmá z výzoru poškodenej), ako aj súvislosť medzi spáchaním stíhaného trestného činu a vekom poškodenej dôvodiac, že obvinený vzhľadom na jej vek mohol dôvodne predpokladať, že jej obrana môže byť málo účinná.

Obvinený však zároveň namietal, že táto súvislosť mala byť vyjadrená v skutkovej vete rozsudku okresného súdu.

Pokiaľ ide o rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu, v tomto smere je potrebné v prvom rade poukázať na rozhodnutie publikované v Zbierke pod číslom 117/2014, ktoré zjednocuje aplikačnú prax vo vzťahu k podmienkam použitia kvalifikačného pojmu „chránená osoba“. A aj keď z jeho dôvodov vyplýva požiadavka, aby spomínaná súvislosť medzi spáchaním trestného činu a vekom poškodenej bola vyjadrená v skutkovej vete rozhodnutí súdov nižšieho stupňa (či už okresného alebo aj krajského), táto okolnosť nenašla vyjadrenie v takzvanej právnej vete spomínaného publikovaného rozhodnutia predstavujúcej zjednocujúci záver, ku ktorému dospelo trestnoprávne kolégium najvyššieho súdu. Každopádne ale iný právny záver najvyššieho súdu obsiahnutý v opakovane spomínanom uznesení z 12. októbra 2017, sp. zn. 5Tdo/48/2017 predstavuje skôr ojedinelý názor, pričom terajšia súdna prax najvyššieho súdu sa prikláňa skôr k názoru vyplývajúcejmu z dôvodov už spomínaného rozhodnutia publikovaného v Zbierke pod číslom 117/2014.

A aj keď námietke obvineného spočívajúcej v tom, že súvislosť medzi spáchaním trestného činu a vekom poškodenej mala byť uvedená v skutkovej vete rozsudku okresného súdu, by bolo možné s ohľadom na vyššie uvedené pri neexistencii právoplatného rozhodnutia najvyššieho súdu v prejednávanej veci v tomto smere prisvedčiť, toto zistenie by však na druhej strane zásadným spôsobom postavenie obvineného neovplyvnilo.

Skutok, ktorým sa obvinený uznáva za vinného, musí byť v skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal všetkým znakom skutkovej podstaty trestného činu, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného (bližšie rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 12/2009), a to vrátane znaku, ktorý podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby.

V prejednávanej trestnej veci bol obvinený uznaný za vinného zo zločinu lúpeže spáchaného na chránenej osobe - osobe vyššieho veku podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona.

Podľa § 127 ods. 3 Trestného zákona osobou vyššieho veku sa na účely tohto zákona rozumie osoba staršia ako šesťdesiat rokov.

Podľa § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona chránenou osobou sa rozumie aj osoba vyššieho veku.

Znak skutkovej podstaty - spáchanie vyššie uvedeného zločinu na chránenej osobe - osobe vyššieho

veku, je vyjadrený v skutkovej vete rozsudku okresného súdu prostredníctvom formulácie „pristúpil k M. I., nar. XXXX“, z ktorej je však zrejmé iba to, že obet' trestného činu spáchaného obvineným napĺňa zákonnú definíciu osoby vyššieho veku (§ 127 ods. 3 Trestného zákona), ktorá je chránenou osobou (§ 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona].

Podľa § 139 ods. 2 Trestného zákona ustanovenie odseku 1 (chránená osoba) sa nepoužije, ak trestný čin nebol spáchaný v súvislosti s postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby.

V zmysle vyššie citovaného § 139 ods. 2 Trestného zákona teda možno spáchanie činu voči (na) osobe vyššieho veku považovať za okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, len ak páchateľ vedel, že poškodená je osobou vyššieho veku a ak túto okolnosť subjektívne spájal s menším odporom alebo slabšou odvetou poškodeného, umocnením účinku trestného činu voči poškodenému, alebo inou okolnosťou, ktorá zakladá alebo podporuje rozhodnutie páchateľa spáchať trestný čin (primerane už spomínané rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom 117/2014).

Z formulácie skutkovej vety napadnutého rozsudku okresného súdu pritom nijako nevyplýva, že by spáchanie tohto činu bolo z hľadiska obvineného subjektívne ovplyvnené súvislosťou s vekom poškodenej, ktorú s ohľadom na to je potrebné opovažovať za chránenú osobu vyššieho veku.

Obvinenému by potom bolo možné prisvedčiť (ak by neexistovalo právoplatné rozhodnutie najvyššieho súdu v tomto smere), že tak okresný, ako aj krajský súd nepostupovali správne (v jeho neprospech bol porušený zákon), keď zistený skutok právne posúdili aj podľa § 188 ods. 2 písm. d) Trestného zákona, pretože okresným súdom ustálená skutková veta, ktorú krajský súd bez zmeny akceptoval, neobsahuje žiadne konkrétne skutkové okolnosti, ktoré by vyjadrovali súvislosť medzi skutočnosťou, že v osobe poškodenej ide o osobu vyššieho veku a konaním obvineného v tom smere, že by si obvinený túto okolnosť subjektívne spájal s menším odporom alebo slabšou odvetou poškodenej, umocnením účinku trestného činu voči poškodenej, alebo inou okolnosťou, ktorá zakladala alebo podporovala rozhodnutie obvineného spáchať trestný čin (uvedenie dátumu narodenia poškodenej v takzvanej skutkovej vete vyššie označeného rozsudku súdu prvého stupňa vyjadruje len to, že v osobe poškodenej ide o osobu vyššieho veku, nie však, ako to už bolo opakovane uvedené, súvislosť medzi konaním obvineného a touto okolnosťou).

Podľa § 371 ods. 5 Trestného poriadku však dôvody podľa odseku 1 písm. i) a podľa odseku 3 nemožno použiť, ak zistené porušenie zákona zásadne neovplyvnilo postavenie obvineného.

Aj keby snád' pri neexistencii právoplatného rozhodnutia najvyššieho súdu o tejto otázke bolo možné konštatovať, že oba sudy, teda tak okresný, ako aj krajský súd zistený skutok nesprávne právne kvalifikovali, toto porušenie zákona by postavenie obvineného, ako a to už bolo vyššie uvedené, zásadne neovplyvnilo.

V prípade právneho posúdenia skutku uvedeného pod bodom 1) v rozsudku okresného súdu „len“ podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona, je možné páchateľovi takéhoto zločinu uložiť trest odňatia slobody v rozmedzí od troch do ôsmich rokov. Obvinený sa však v prejednávanej veci dopustil aj ďalšieho úmyselného trestného činu (prečinu neoprávneného vyrobenia a použitia platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona), a to ďalším skutkom, preto pri ukladaní trestu dovolateľovi by bolo potrebné zároveň použiť aj ustanovenie § 41 ods. 2 Trestného zákona, podľa ktorého, ak súd ukladá úhrnný trest odňatia slobody za dva alebo viac úmyselných trestných činov, z ktorých aspoň jeden je zločinom, spáchaných dvoma alebo viacerými skutkami, zvyšuje sa horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprísnejšie trestného o jednu tretinu, teda v prejednávanej veci by bolo potrebné v zmysle citovaného ustanovenia upraviť hornú hranicu trestnej sadzby vyplývajúcej z ustanovenia § 188 ods. 1 Trestného zákona na úroveň 10 rokov a 8 mesiacov. Navyše u obvineného prevažovali prit'azujúce okolnosti nad okolnosťami poľahčujúcimi (okresný a krajský súd zistili dve prit'azujúce a žiadnu poľahčujúcu okolnosť), preto by bolo potrebné upraviť aj dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby (vyplývajúcej z ustanovenia

§ 188 ods. 1 Trestného zákona) postupom podľa § 38 ods. 4 Trestného zákona, teda zvýšiť o jednu tretinu z rozdielu medzi jej hornou a dolnou hranicou (§ 38 ods. 8 Trestného zákona) na úroveň 4 rokov a 8 mesiacov. Dovolateľovi by bolo teda potrebné ukladať trest odňatia slobody v rozmedzí od 4 rokov a 8 mesiacov do 10 rokov a 8 mesiacov.

Obvinenému bol v prejednávanej veci uložený trest odňatia slobody vo výmere 9 rokov a 4 mesiace, teda evidentne v medziach zákonom stanovenej trestnej sadzby po jej úprave aj podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona. Z odôvodnenia v úvode označeného rozsudku súdu prvého stupňa (5. strana) plynie, že obvinenému ukladal trest (podľa § 188 ods. 2 Trestného zákona) pri dolnej zákonom stanovenej trestnej sadzby po jej úprave prihliadajúc na trestnú minulosť obvineného, závažnosť skutkov, okolností, za ktorých sa obvinený stíhaných skutkov dopustil a priťažujúce okolnosti. Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu (strana 9) je zrejmé, že okresným súdom uložený trest považuje za zákonný a primeraný k všetkým okolnostiam prípadu a k osobe obvineného. Oba sudy teda obvinenému ukladali trest bez toho, aby pri posudzovaní jeho primeranosti kládli dôraz na to, že obvineným spáchaný trestný čin uvedený pod bodom 1) rozsudku okresného súdu bol posúdený podľa kvalifikovanej skutkovej podstaty stíhaného trestného činu.

V odpise registra trestov má obvinený 15 záznamov, čo znamená, že v minulosti sa už v 15 prípadoch trestného činu dopustil a dvakrát dokonca aj trestného činu lúpeže a hoci v troch prípadoch sa na neho hľadí, akoby nebol odsúdený, fikcia neodsúdenia sa na skutočnosť, že aj v týchto prípadoch sa trestného činu dopustil, z hľadiska hodnotenia jeho osoby, nevzťahuje.

Vo svetle vyššie uvedeného by potom ani pri naznačenej miernejšej právnej kvalifikácii zisteného skutku nebolo možné dôvodne očakávať uloženie miernejšieho trestu obvinenému.

Pri úvahách o prípadnom možnom ovplyvnení postavenia obvineného zásadným spôsobom zvažoval najvyšší súd aj možný vplyv samotného použitia prísnejšej kvalifikácie, než aká by prípadne prichádzala do úvahy, teda, či záver o spáchaní určitého trestného činu má pre obvineného v prejednávanej veci význam už sám osebe, a nielen až v nadväznosti na výrok o treste.

Takýto výrok už sám osebe by mohol mať význam pre obvineného za situácie, že obvinený by významným negatívnym spôsobom pociťoval jeho dopad na svoje postavenie, keďže už samotným výrokom o spáchaní konkrétneho trestného činu určitou osobou štát deklaruje, že táto osoba sa dopustila konania vysokej škodlivosti, teda v podstate, že je „zločincom, kriminálnikom“, odsúdenie je spravidla vyhlásené verejne a je možné, že sa takto o jeho obsahu dozvie okolie odsúdeného. V tomto smere by potom obvinený mohol takýto výrok vo svojej sfére reálne negatívne pociťovať aj bez následného výroku o treste.

Toto však podľa názoru najvyššieho súdu nie je prípad dovolateľa.

Ako to už bolo vyššie naznačené, obvinený bol v minulosti 15-krát súdne trestaný, veľakrát bolo teda jeho odsúdenie verejne vyhlásené a z tohto dôvodu sa mohlo, či už užšie alebo širšie jeho okolie o tom, že je „zločincom, kriminálnikom“, dozvedieť. Napriek tomu sa obvinený po prvom svojom odsúdení dopustil ďalších štrnástich trestných činov. Zjavne teda verejné odsúdenie za trestný čin obvinený nepociťuje, nevníma ako negatívny dopad na jeho postavenie v spoločnosti, keď po každom ďalšom odsúdení sa opätovne dopúšťal ďalšej trestnej činnosti. Nie je teda možné v jeho prípade dospieť k záveru, že by použitie prísnejšej právnej kvalifikácie (než aká by mala prípadne prichádzať do úvahy) jeho konania, ktorého sa reálne dopustil, pri jeho odsúdení, samé osebe mohol obvinený zásadným spôsobom negatívne pociťovať.

Obdobné je nutné konštatovať aj vo vzťahu ku skutočnosti, že zápis o prísnejšej právnej kvalifikácii bude obsahom registra trestov z pohľadu možného ďalšieho použitia tejto skutočnosti v prípadných ďalších trestných konaniach proti obvinenému. Vzhľadom na to, že obvinený má v odpise registra trestov 15 záznamov pre rôznu trestnú činnosť, vrátane trestného činu lúpeže v dvoch prípadoch, že trestný čin

lúpeže je v prvom aj druhom odseku zločinom, ďalší zápis týkajúci sa zločinu lúpeže nemôže mať na obvineného zásadný negatívny dopad ani z hľadiska príťažujúcich okolností, či použitia ustanovenia § 38 Trestného zákona obsahujúceho úpravu zákonom stanovenej základnej trestnej sadzby za jednotlivé trestné činy uvedené v osobitnej časti trestného zákona v smere zvýšenia dolnej hranice takto určenej trestnej sadzby.

Z tohto uhla pohľadu potom najvyšší súd ešte zvažoval, či môže sám posúdiť primeranosť uloženého trestu aj za situácie, že by konanie obvineného bolo posúdené podľa miernejšieho ustanovenia, alebo by mal vždy za takejto situácie dotknuté rozhodnutie zrušiť a súdom nižšieho stupňa takého posúdenie (či by na pôvodne uloženom treste zotrvali) „umožniť“.

V tejto súvislosti sa žiada v prvom rade uviesť, že už samotné ustanovenie § 371 ods. 5 Trestného poriadku zveruje najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu oprávnenie posudzovať, či zistené porušenie zákona zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného, pričom neobsahuje žiadne limitujúce faktory, a to ani z hľadiska primeranosti trestu, takejto úvahy.

Zatiaľ čo ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i), časť vety za bodkočiarkou, Trestného poriadku výslovne neumožňuje dovolaciemu súdu správnosť a úplnosť zisteného skutku skúmať a meniť, takéto obmedzenie citované ustanovenie, ale ani žiadne ďalšie vo vzťahu ku skúmaniu a posudzovaniu primeranosti trestu z hľadiska úvah, či porušenie zákona zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného, neobsahuje.

Nič teda podľa názoru najvyššieho súdu, nebráni dovolaciemu súdu v rámci úvah, či porušenie zákona zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného skúmať a posudzovať aj primeranosť uloženého trestu.

Vo svetle vyššie uvedeného by potom ani pri miernejšej právnej kvalifikácii zisteného skutku nebolo možné dôvodne očakávať, ako to už bolo uvedené, uloženie miernejšieho trestu obvinenému, a keďže s ohľadom na vyššie uvedené ani nie je možné dospieť k záveru, že by verejné vyhlásenie rozsudku odsudzujúceho obvineného z prísnejšej právnej kvalifikácie, než aká by prípadne prichádzala do úvahy, či takýto ďalší záznam v registri trestov, mal obvinený zásadným spôsobom negatívne pocítiť, ani prípadné porušenie zákona vo vyššie naznačenom smere by jeho postavenie zásadne neovplyvnilo, čo použitie dôvodov vyplývajúcich z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku vylučuje.

Vzhľadom na to, že dovolateľ skutočnosťami, ktoré uviedol vo svojom dovolaní, zjavne nenaplnil ním uplatnenej dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí dovolanie obvineného M. E. podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.